

'DE DOOD ONDER OGEN KOMEN'

Doelstelling: het overwinnen van doodsangst

Uittreksels uit de boeken van Alice A. Bailey over bevrijding en onsterfelijkheid

VOORWOORD

Het boek van Irvin D. Yalom 'Tegen de zon in kijken' uit 2008 geeft ideeën en adviezen om doodsangst te herkennen en te overwinnen. Het is een moeilijk onderwerp blijktens twee citaten uit dit boek om de angst voor de dood bespreekbaar te maken:

- 'En de hedendaagse psychotherapie, die zo'n voorstander is van kritisch zelfonderzoek en het boven water krijgen van de diepste gedachten, schrikt ervoor terug onze doodsangst te onderzoeken, de overheersende factor die ten grondslag ligt aan een groot deel van ons emotionele leven.'
- 'Therapeuten vermijden het onderwerp om een aantal redenen: ze ontkennen de aanwezigheid of de relevantie van doodsangst; ze beweren dat die doodsangst eigenlijk voor de angst voor iets anders staat; soms zijn ze bang hun eigen angsten op te roepen; of ze vinden sterfelijkheid te verwarrend of te aangrijpend.'

Het is de overtuiging van deze wereldberoemde psychiater dat we 'de dood net zo tegemoet treden als andere angsten. We moeten nadenken over ons einde, ons ermee vertrouwd maken, we moeten hem ontleden en analyseren, hem beredeneren en vervolgens kinderlijke misvattingen over de dood van de hand wijzen.'

Graag sluiten wij ons aan bij de overtuiging om 'de dood onder ogen te komen' en ons een beter beeld en begrip van de dood te vormen. De onderstaande citaten uit de boeken van Alice A. Bailey kunnen ons daarbij van dienst zijn en maken een dieper besef over dit onderwerp mogelijk. De bedoeling van deze verhandeling is erop gericht een bijdrage te leveren om de angst voor de dood te leren doorzien en daarvoor in de plaats een nieuw perspectief van continuïteit en vooruitgang mogelijk te maken.

Wat is de dood?

De dood is voor de gemiddelde mens het grote, overweldigende einde, waarbij alle menselijke betrekkingen verbroken worden en alle lichamelijke activiteit ophoudt. Het is alsof men een lichte en warme kamer, die vriendelijk en bekend is en waar onze geliefden met ons zijn, moet verlaten om een koude en donkere nacht in te gaan.

Maar men is geneigd te vergeten dat wij iedere nacht, in de uren dat wij slapen, ten opzichte van het stoffelijk gebied sterven en ergens anders leven en werken. De meeste mensen vergeten dat zij reeds de bekwaamheid hebben verworven het stoffelijk lichaam te verlaten. Omdat zij de herinnering van dat heengaan en van de daaropvolgende tussenperiode van actief leven nog niet in het stoffelijk hersenbewustzijn kunnen terugroepen, slagen zij er niet in om de dood en de slaap met elkaar in verband te brengen.

De dood is per slot van rekening slechts een grotere pauze in het actieve leven op het stoffelijk gebied; men heeft zich slechts voor een langere periode naar elders begeven. Maar het proces van slapengaan, dat dagelijks plaats grijpt, en het proces van sterven, dat veel minder vaak intreedt, zijn identiek, met het enige verschil dat in de *slaap* de magnetische draad of energiestroom waarlangs de levenskracht stroomt intact wordt gehouden; deze vormt het pad van terugkeer naar het lichaam. Bij de *dood* wordt deze levensdraad verbroken of afgesneden. Wanneer dit gebeurd is, kan het bewuste wezen niet tot het grofstoffelijke lichaam terugkeren en valt dat lichaam, bij afwezigheid van het samenbindend beginsel, uiteen.

Laat ons eerst vaststellen wat dit mysterieuze proces is, waaraan alle vormen onderworpen zijn. De dood is een van onze meest toegepaste activiteiten - als we ons dit maar konden voorstellen! Wij zijn vele malen gestorven en zullen telkens en telkens weer sterven. De dood is in wezen een kwestie van bewustzijn. Het ene ogenblik zijn wij bewust op het stoffelijke gebied en een ogenblik later hebben wij ons teruggetrokken op een ander gebied en zijn daar bewust werkzaam. Zolang ons bewustzijn zich vereenzelvigd met het vormaspect, zo lang zal de dood voor ons zijn oude verschrikking behouden. Maar zodra wij onszelf gaan kennen als zielen en ondervinden dat wij in staat zijn ons bewustzijn of onze gewaarwordingen naar eigen willekeur in iedere vorm of op ieder gebied te doen functioneren, in welke richting ook binnen Gods vorm, dan zullen wij geen dood meer kennen.

Ik spreek over de dood als iemand die dit proces zowel vanuit de ervaring in de uiterlijke wereld als vanuit de innerlijke levensuitdrukking kent. **Er is geen dood.** Er is een binnengaan in een voller leven. Er is vrijheid van de belemmeringen van het vleselijke lichaam. Het zo gevreesde vaneenscheurende proces bestaat niet, behalve in gevallen van gewelddadige en plotselinge dood, en dan zijn de enige ware onaangenaamheden dat men een ogenblik overweldigd wordt door een gevoel van dreigend gevaar, van vernietiging en van iets dat veel weg heeft van een elektrische schok. Meer niet.

Voor de onontwikkelde mens is de dood letterlijk een slaap en een vergeten, want het verstand is niet genoeg ontwaakt om te kunnen reageren en de voorraadkamer van de herinnering is praktisch nog leeg.

Voor de gemiddelde goede burger is de dood een voortzetting van het levensproces in zijn bewustzijn, met dezelfde belangstelling en neigingen als in het leven. Zijn bewustzijn en gewaarwordingen zijn onveranderd. Hij voelt niet veel verschil; er wordt voor hem gezorgd, maar dikwijls is hij zich niet bewust dat hij de periode van sterven is doorgegaan.

De dood is op onze planeet aanwezig geweest vanaf de nacht der tijden. Vormen zijn gekomen en gegaan; gedurende ontelbare eeuwen heeft de dood planten en bomen, dieren en de vormen van menselijke wezens overvallen.

Toch is onze planeet geen knekelhuis, wat zij in het licht van dit feit heel wel zou kunnen zijn, maar nog steeds een plaats van schoonheid die zelfs door de mens niet bedorven is. De gevolgen van ontbinding zijn zegenend van uitwerking. Door middel van de dood wordt een groot eenwordingsproces bewerkstelligd; in het 'vallen van een blad', waardoor het één wordt met de grond waarop het valt, hebben wij een kleine illustratie van dit grote en eeuwige proces van eenwording dat zich voltrekt door wording en door sterven als een resultaat van wording.

De dood schijnt dikwijls zo doelloos; dat komt omdat men de bedoeling van de ziel niet kent. De ontwikkeling in het verleden door het proces van incarnatie blijft een verborgen zaak; van oude erfenissen en omgevingen blijft men onwetend en de herkenning van de stem van de ziel is nog niet algemeen ontwikkeld.

Naarmate de tijd voortschrijdt en vóór het eind van deze eeuw zal ten slotte worden ingezien dat de dood niet bestaat, in de zin waarin hij nu wordt opgevat. Continuïteit van bewustzijn zal in zo ruime mate ontwikkeld zijn en zovelen van het hoogste type der mensen zullen in de twee werelden tegelijk kunnen functioneren, dat de oude vrees zal verdwijnen en het verkeer tussen het astrale en fysieke gebied stevig gevestigd en wetenschappelijk beheerst zal zijn.

Binnen enkele jaren zal het feit van het voortduren van leven en de eeuwigheid van bestaan uit het rijk van vragen naar het rijk van zekerheden zijn overgegaan. Niemand zal dan meer betwijfelen dat na de vernietiging van het fysieke lichaam de mens toch een bewust levend wezen zal zijn. Men zal weten dat hij zijn bestaan voortzet in een rijk dat achter het fysieke gelegen is. Men zal weten dat hij nog steeds levend, wakker en bewust is.

CONTINUÏTEIT

Het perspectief van vooruitgang

Er bestaat geen denkbeeld dat door de mensheid meer gekoesterd wordt dan dat van opstanding. Wanneer het leven hard lijkt en de omstandigheden geen reden geven om gelukkig te zijn, wanneer de mens door niets wordt aangelokt om de dingen van de dag opgewekt tegemoet te treden en als de nachten tot slapen slechts kwellende nachten zijn, dan brengt de gedachte aan een opstijgen uit al die omstandigheden, alles achter zich te laten, een nieuw leven te beginnen, kracht en hoop.

Symbolisch schildert de natuur ons telkens weer de essentiële feiten van onsterfelijkheid af in de jaarlijkse kringloop van de vier seizoenen, in de afwisseling van licht en duisternis en in het wonder van het tevoorschijn treden van schoonheid of kleur of de een of andere nuttige functie, uit een zaad dat zich door het daarbinnen aanwezige leven naar het licht toe geworsteld heeft.

Het probleem van de dood berust, zoals vanzelf spreekt, op de liefde voor het leven, dat het diepste instinct in de menselijke natuur is.

De vaststelling dat er niets verloren gaat onder de goddelijke wet is een erkenning van de wetenschap. Het eeuwig behouden blijven of voortgaan in een of andere vorm wordt algemeen als een waarheid aangenomen.

Uit de veelheid van theorieën zijn voornamelijk de volgende drie oplossingen voor het probleem naar voren gekomen:

1. *De strikt materialistische oplossing*, die stelt dat de ondervinding en uitdrukking van het bewuste leven net zolang bestaan als de fysieke veranderlijke vorm het volhoudt, maar die ook leert dat er na de dood en de daaropvolgende ontbinding van het lichaam niet langer enige bewuste, functionerende, zichzelf herkende persoon kan zijn.
2. *De theorie van de voorwaardelijke onsterfelijkheid*. Deze theorie wordt nog voorgestaan door bepaalde fundamentalisten en theologisch bekrompen denkscholen en ook door enkelen onder de intelligentsia, voornamelijk de egoïstisch ingestelden. Deze theorie stelt dat alleen zij die een bepaalde trap van geestelijke bewustwording hebben bereikt, of die een bepaald stelsel van theologische uitspraken aannemen, de gave van persoonlijke onsterfelijkheid kunnen ontvangen.
3. *De theorie van reïncarnatie*. Deze wordt steeds populairder in het Westen; zij is in het Oosten altijd aanvaard geweest.¹ Deze leer is even sterk misvormd als de leringen van Christus of Boeddha of Shri Krishna. Maar de fundamentele feiten van een geestelijke oorsprong, van neerdaling in de stof en een opstijging door middel van voortdurende incarnaties in stoffelijke vorm, totdat deze vormen volmaakte uitdrukkingen van het inwonende geestelijke bewustzijn zijn geworden, deze feiten worden méér geredelijk aanvaard en erkend dan ooit tevoren.

Dit zijn de voornaamste oplossingen die voor de problemen van onsterfelijkheid en het voortbestaan van de menselijke ziel gegeven worden. Zij trachten een antwoord te bieden op de eeuwige vragen van het menselijke hart: vanwaar, waarom, waarheen en waar? Slechts de laatste van de voorgestelde oplossingen biedt een werkelijk redelijk antwoord op al deze vragen.

Het gebruik van de term 'onsterfelijkheid' duidt op tijdloosheid en leert dat deze tijdloosheid bestaat voor datgene wat niet vergankelijk is en niet bepaald wordt door tijd.

¹ Het is een interessant feit dat het vooraf bestaan van de ziel (pre-existentie) tot 533 na Chr. een onderdeel van de leer der christelijke kerk heeft gevormd. In dit jaar werd door de Byzantijnse keizer Justinianus het vijfde oecumenische concilie bijeengeroepen en op deze conferentie, die paus Vigilius weigerde bij te wonen, werd de banvloek uitgesproken waarmee de reïncarnatie werd verworpen.

Dit is een stelling die nauwkeurige beschouwing vereist. De mens reïncarneert niet onder drang van de tijd. Hij incarneert onder de eisen van karma waaraan hij onderworpen is,² onder de aantrekkingskracht van wat hij, als een ziel, is begonnen of in beweging heeft gezet, en omdat hij behoefte voelt op zich geladen verplichtingen te vervullen. Hij incarneert ook uit een gevoel van verantwoordelijkheid en om te voldoen aan de eisen die hem opgelegd zijn geworden door een vroegere verbreking van de wetten van goede menselijke betrekkingen.

De Wet van wedergeboorte is een grote natuurwet op onze planeet. Het is een proces, ingesteld en gaande gehouden door de Wet van evolutie en nauw verbonden met en bepaald door de wet van oorzaak en gevolg. Het is een proces van voortgaande ontwikkeling, dat de mens in staat stelt voort te schrijden van de grofste vormen van niet-denkend materialisme naar een geestelijke volmaaktheid en een intelligente waarneming die het de mens mogelijk maken een lid van het Koninkrijk Gods te worden. Het verklaart ook de verschillen tussen de mensen en - in verband met de wet van oorzaak en gevolg - de verschillen in omstandigheden en levenshouding.

ANGST VOOR DE DOOD

Oorzaken en verdrijving van angst

De meest in het oog lopende houding tegenover de dood is er een van angst. Deze vrees is gegrond op de verstandelijke onzekerheid die thans nog bestaat omtrent het feit van onsterfelijkheid. Behalve het bewezen feit van bepaalde vormen van voortbestaan, vastgesteld door groepen voor psychisch onderzoek, blijft onsterfelijkheid of het permanent bestaan van wat wij gewoonlijk het 'ik' noemen nog in het vlak van 'wishful thinking' of van geloof.

Eenvoudig gesteld is de vraag die het onderwerp 'dood' doet oprijzen: Waar is het 'ik', de bezittende bewoner van het lichaam, wanneer dit lichaam losgelaten wordt en uit elkaar valt? Is er in laatste instantie een 'bezittende bewoner'?

De geschiedenis van de mens vermeldt een eindeloos zoeken naar zekerheid omtrent dit onderwerp. Dit zoeken bereikt tegenwoordig een hoogtepunt in de talloze verenigingen die zich bezighouden met de poging onsterfelijkheid te bewijzen en dóór te dringen in de bolwerken van de geest. In deze laatste schuilt blijkbaar de woning van dat 'ik', dat de acteur geweest is op het fysieke gebied en dat tot nu toe de meest ernstige zoeker te slim af geweest is.

Het onderwerp van de dood moet zoveel als mogelijk is als iets normaal benaderd worden en met de geest van wetenschappelijk onderzoek. Het angstcomplex van de mensheid vindt zijn ingangspunt in 's mensen bewustzijn via het sterven zelf; dat men niet zal kunnen blijven leven is de fundamentele angst en toch is voortbestaan het gewoonste verschijnsel op de planeet. Houd dit steeds in gedachten.

² Karma is een oosterse naam voor oorzaak en gevolg - de universele Wet van onfeilbare rechtvaardigheid. Onder de heerschappij van karma wordt gevolg gezien als onafscheidelijk verbonden aan oorzaak - reactie aan actie.

Het gebeuren van het sterven is het grote universele ritueel dat het gehele leven op onze planeet beheerst; alleen bij de mens en zwak, heel zwak in het dierenrijk, vindt men het optreden van angst. Kon u slechts de etherische wereld zien zoals Degenen aan de innerlijke zijde van het leven haar ondervinden en zien, dan zou u het grote planetaire gebeuren van teruggave zien dat onophoudelijk en zonder enige pauze voortgaat.

De angst en somberheid die het thema van de dood gewoonlijk oproept en de onwilligheid om het met begrip tegemoet te treden, zijn toe te schrijven aan de nadruk die de mensen op het stoffelijk lichaam leggen en de gemakkelijker waarmee zij zich met dat lichaam vereenzelvigen; zij berusten ook op een aangeboren angst voor eenzaamheid en voor het verlies van het bekende. Toch is de eenzaamheid welke na de dood volgt, wanneer de mens zich buiten het stoffelijk voertuig bevindt, niet te vergelijken met de eenzaamheid van de geboorte. Bij de geboorte bevindt de ziel zich in een nieuwe omgeving en opgesloten in een lichaam, dat in het begin totaal ongeschikt is om voor zichzelf te zorgen en gedurende lange tijd niet in staat om een verstandelijk contact met de omgeving tot stand te brengen. De mens komt tot incarnatie zonder herinnering wat betreft de identiteit van de groep van zielen in lichamen waarmee hij verwant is, of wat betreft hun betekenis voor hem.

Deze eenzaamheid verdwijnt slechts geleidelijk naarmate hij zijn eigen persoonlijke contacten maakt, en diegenen ontdekt die hem sympathiek zijn en tenslotte diegenen rondom zich verzamelt, die hij zijn vrienden noemt. Na de dood is dit niet zo, want de mens vindt aan de andere kant van de sluier degenen die hij kent en die in het leven op het stoffelijk gebied met hem verbonden zijn geweest. Hij is er nooit eenzaam in de zin zoals mensen eenzaamheid verstaan. Hij is zich tevens bewust van hen die nog in het stoffelijk lichaam zijn; hij kan ze zien, hij kan zich op hun gevoelens en op hun denken afstemmen, want het stoffelijk brein dat niet meer bestaat treedt niet langer als een belemmering op.

U moet steeds in gedachten houden, dat het bewustzijn in of buiten incarnatie hetzelfde blijft en dat de ontwikkeling in het laatste geval met groter gemak kan voortgaan dan onder de begrenzing en de bepalende voorwaarden van het hersenbewustzijn. Kon u maar iets dieper in deze materie zien, dan zou het u duidelijk worden dat de dood het gepersonaliseerde leven bevrijdt tot een minder krampachtig en beperkt bestaan. Het is het leven op het stoffelijk gebied, dat het vagevuur vormt en de ervaring in het leven is de school van drastische discipline. Laat ons de dood niet vrezen of datgene wat daarachter ligt. Vrij te zijn van de begrenzingen van het fysieke lichaam is een werkelijke zegen.

Naarmate de mensheid ziel-bewust wordt, zal men de dood gaan zien als een 'geordend' proces, in vol bewustzijn en met begrip van het cyclische doel volbracht. Dit zal de thans algemeen heersende vrees op natuurlijke wijze doen eindigen en zal ook de neiging tot zelfmoord, die in deze moeilijke tijden steeds meer de kop opsteekt, tot staan brengen. De ziel, zo is ons gezegd, moet terugkeren tot degene die haar gegeven heeft. Tot nu toe is dat een gedwongen en gevreesde teruggave geweest, een teruggave die angst veroorzaakt en die de mensen ertoe brengt, luid om de genezing van hun stoffelijk lichaam te roepen; zo leggen zij een overdreven nadruk op de belangrijkheid daarvan en maken zij de verlenging van het aardse bestaan tot de meest belangrijke factor in hun leven.

In de periode die nu aanbreekt, zal deze verkeerde houding tot een einde moeten komen. De dood zal een normaal en welbegrepen proces worden, even normaal als het proces van geboorte, maar met minder pijn en vrees gepaard. Er bestaat thans een groot verschil tussen de wetenschappelijke methode om mensen in incarnatie te brengen en de volkomen blinde, dikwijls angstige en stellig onwetende manier waarop wij hen uit incarnatie leiden.

Een andere vrees die de mensheid ertoe brengt de dood als een ramp te beschouwen, is door de theologisch gerichte godsdienst ingeprint, in het bijzonder door de protestantse fundamentalisten en door de rooms-katholieke kerk - namelijk de angst voor de hel, de oplegging van boete, doorgaans buiten alle proporties in verhouding tot de dwalingen tijdens de duur van een leven en de verschrikkingen opgelegd door een vertoornde God. Deze leer van de hel is een overblijfsel van de sadistische richting welke aan de denkwijze van de christelijke kerk in de middeleeuwen werd gegeven, alsook van de dwaalleer die men in het Oude Testament kan vinden betreffende Jehova, de stamgod van de Joden.

Er is, zoals u zult weten, geen toornige God, geen hel en geen plaatsvervangende verzoening. Er is alleen een groot beginsel van liefde, dat het gehele universum bezielt; er is de tegenwoordigheid van de Christus, die voor de mensheid een aanwijzing is, dat de ziel bestaat en dat wij verlost worden door het levend worden van die ziel.

Ik behandel hier het onderwerp van de dood zoals deze zich door middel van ziekte en ouderdom voordoet. Ik heb niet het oog op de dood veroorzaakt door oorlog of ongeval, door moord of zelfmoord. Deze en andere oorzaken vallen onder een totaal ander besturend proces; zij hebben soms zelfs niets te maken met het karma van een mens of met zijn individuele bestemming, bijvoorbeeld in geval van oorlog. De tijd waarin wij nu leven heeft de grootste vernietiging van menselijke vormen in de geschiedenis van onze planeet gezien. **Er is echter geen vernietiging geweest van menselijke wezens.**

Door deze grootscheepse vernietiging heeft de mensheid een zeer snelle voortgang gemaakt naar een meer serene houding ten opzichte van de dood. Dit blijkt nog niet openlijk, maar in een paar jaar zal de nieuwe houding merkbaar worden en de angst voor de dood in de wereld beginnen uit te sterven. Dit zal mede grotendeels te danken zijn aan de toenemende gevoeligheid van het menselijk reactie-apparaat, hetgeen leidt tot een naar binnen keren of tot een nieuwe oriëntatie van het menselijk denkvermogen, waarvan de gevolgen niet te voorspellen zijn.

De hoop van de toekomst en de hoop dat wij van deze slecht-gefundeerde vrees bevrijd zullen worden, ligt in het verleggen van onze nadruk op het feit van de eeuwige ziel en op de noodzaak voor die ziel om geestelijk, opbouwend en goddelijk te leven in de stoffelijke voertuigen.

De mens zal uiteindelijk de betekenis van Christus' woorden begrijpen, als Hij zegt: 'Geef de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is'. Laat ondertussen een nieuw inzicht in de dood ontwikkeld worden en een nieuwe wetenschap van de dood worden ingeleid. Laat het ophouden het enige ding te zijn dat men niet kan beheersen en dat ons onvermijdelijk een raadsel zal moeten blijven. Laat ons beginnen onze overgang naar de andere zijde onder beheersing te krijgen en iets te verstaan van de techniek van de overgang.

HET PROCES VAN HET TERUGTREKKEN

De verschillende stadia

Het probleem van de dood, of de kunst van het sterven, is iets dat alle ernstig-zieken onvermijdelijk onder ogen moeten zien en waarvoor alle gezonden zich dienen voor te bereiden door juist denken en door er zich tevoren op een gezonde manier op af te stemmen.

De ziekelijke houding van de meeste mensen tegenover de dood en hun weigering om erover te denken als zij nog goed gezond zijn, moet gewijzigd en welbewust veranderd worden. Christus toonde zijn discipelen de juiste houding, toen Hij hun sprak van zijn komend en spoedig sterven in de handen van zijn vijanden. Hij berispte hen toen zij zich bedroefd toonden en herinnerde hen eraan, dat Hij naar zijn Vader ging.

De dood komt tot de individuele mens, in de gewone betekenis van deze uitdrukking, wanneer de wil om in een stoffelijk lichaam te leven verdwijnt en de wil om zich daaraan te onttrekken zijn plaats inneemt. Dit noemen wij dood. (In bijvoorbeeld gevallen van dood in de oorlog is het geen kwestie van de individuele wil tot terugtrekken, maar een geforceerde deelname in een grote groeps-onttrekking.) Van haar eigen plaats uit herkent de ziel van de individuele mens het einde van de tijd van incarnatie en roept haar leven terug. Dit wordt gedaan door een ontlading van de wils-energie, sterk genoeg om de verandering teweeg te brengen.

Men moet bedenken, dat de ziel in haar doel en wil, haar geestelijke vastbeslotenheid om te zijn en te doen, gebruik maakt van de zielendraad, de levensstroom, als middel om zich in de vorm uit te drukken. Deze levensstroom verdeelt zich, wanneer hij het lichaam bereikt, in twee stromen of twee draden en wordt op twee plaatsen in het lichaam verankerd, als ik het zo mag zeggen.

De *ziel* of het bewustzijnsaspect, datgene dat de mens tot een redelijk denkend wezen maakt, is door één aspect van die draadziel 'verankerd' aan een 'zetel' in de *hersenen*, in de omgeving van de pijnappelklier. Het andere aspect van het leven, dat ieder atoom van het lichaam bezielt en dat het beginsel van samenhang of van integratie vormt, gaat zijn weg naar het *hart* en vindt daar zijn brandpunt of 'verankering'. Vanuit deze twee punten tracht de geestelijke mens zijn mechanisme te beheersen. Zo wordt het mogelijk op het stoffelijke gebied te functioneren en het objectieve bestaan wordt een tijdelijke manier van uitdrukking.

De ziel, gezeteld in de hersenen, maakt de mens een intelligent redelijk wezen, zelfbewust en zelfbesturend. Hij is zich in meerdere of mindere mate bewust van de wereld waarin hij leeft, al naar gelang van het punt in evolutie en dus de ontwikkeling van zijn mechanisme. De ziel, gezeteld in het hart, is het levensbeginsel, het beginsel van zelfbepaling, de centrale kern van positieve energie waardoor alle atomen van het lichaam op hun juiste plaats worden gehouden en ondergeschikt aan de wil-tot-zijn van de ziel.

De dood is nu letterlijk het terugtrekken van deze twee energiestromen uit het hart en uit het hoofd, en daaruit volgt volkomen verlies van bewustzijn en het uiteenvallen van het lichaam.

Hierin verschilt de dood van de slaap, namelijk dat **beide** stromen van energie worden teruggetrokken. In de slaap wordt alleen de draad van energie die in de hersenen verankerd is, teruggetrokken en wanneer dit gebeurt wordt de mens onbewust. Hiermee bedoelen wij dat zijn bewustzijn of besef van gewaarzijn zijn brandpunt ergens anders heeft. Zijn aandacht is niet meer op tastbare en stoffelijke dingen gericht, maar naar een andere wereld van bestaan gekeerd en het centrum ervan is in een ander apparaat of mechanisme komen te liggen. Bij de dood worden de beide draden teruggetrokken ofwel verenigd in de levensdraad. De levenskracht houdt op via de bloedstroom door te dringen en het hart kan niet meer functioneren; ook de hersenen falen en registreren niet meer en zo treedt de stilte in. Het huis is leeg. De werkzaamheid houdt op, behalve die verbazingwekkende en onmiddellijke werkzaamheid die eigen is aan de stof zelf en die tot uitdrukking komt in het proces van ontbinding.

Het is interessant hier te bedenken, alhoewel ondergeschikt aan ons onderwerp, dat in gevallen van imbecielen en idioten en in de toestand van ouderdom die men seniele aftakeling noemt de draad die in de hersenen verankerd is, is teruggetrokken terwijl de levensimpuls of levensdrang nog verankerd blijft in het hart. Er is leven, maar geen intelligent gewaarzijn; er is beweging, maar geen verstandelijke besturing. In het geval van seniele aftakeling kan er, wanneer er gedurende het leven een hoogontwikkeld apparaat is gebruikt, een schijn van verstandelijk functioneren zijn, maar dit is een illusie en komt voort uit oude gewoonten, oude gevestigde ritmen, maar niet uit bewust gecoördineerd doel.

Het proces van de dood is als volgt:

- Het eerste stadium is het zich terugtrekken van de levenskracht uit het stoffelijk lichaam in het etherisch voertuig. Zodra de etherische visie ontwikkeld is, zal de gedachte van de dood geheel andere proporties gaan aannemen. Als een meerderheid van het mensdom in staat is een mens in zijn etherisch-stoffelijke lichaam te zien functioneren, zal het afvallen van het grofstoffelijke lichaam als een bevrijding worden beschouwd.
- Het tweede stadium is het zich terugtrekken van de levenskracht uit het etherlichaam en het verdwijnen van het leven daaruit.
- Het derde stadium is het zich terugtrekken van de levenskracht uit de astrale of emotionele vorm, zodat deze uiteenvalt op soortgelijke wijze en het leven zijn middelpunt ergens anders krijgt.
- Het laatste stadium voor het menselijk wezen is zijn terugtrekking uit het mentale voertuig. Na deze viervoudige onttrekking worden de levenskrachten geheel beheerd in de ziel.

Hulp bij de bevrijding

De hulp die gegeven kan worden wanneer de tijd daar is om 'het licht in te gaan', hangt grotendeels af van twee dingen: ten eerste hoe nauw het contact is tussen de stervende en degene die waakt en het niveau waarop dit contact het sterkst is. Ten tweede hangt het af van de bekwaamheid van de waker om zich van zijn eigen gevoelens te onthechten en los te maken en zich, door een daad van zuivere, onzelfzuchtige wil, met de stervende mens te vereenzelvigen. Niets hiervan is werkelijk mogelijk als de band tussen de twee zuiver emotioneel is of slechts berust op een fysieke relatie. Er moet ook een zo weinig mogelijk omlijdend gedachteproces zijn aan de zijde van degene die waakt. Al wat vereist en mogelijk is op dit moment, is de stervende persoon verder te dragen op een steeds dieper wordende stroom van liefde.

Door de macht van de scheppende verbeelding en niet door verstandelijke begrippen, hoe hoog ze ook mogen zijn, moet de stervende mens geholpen worden om zijn uiterlijke gewaden af te werpen.

Dit betekent een daad van pure zelfverloochening, waartoe alsnog maar weinigen in staat zijn. De meeste mensen worden gedreven door vrees of door een sterk verlangen de geliefde persoon terug te houden, of worden van hun doel afgetrokken door de werkzaamheden verband houdende met het verzachten van pijn. Zij worden ook ontzet door de diepte van hun onwetendheid wat betreft de 'techniek van de dood', wanneer zij geplaagd worden tegenover zijn plotselinge verschijning. Zij zijn niet in staat te zien wat achter de deuren van de dood ligt en worden gedreven door de verstandelijke onzekerheid die deel uitmaakt van de grote illusie.

Wat hen betreft die tot het licht zijn ingegaan en die u wenst te helpen, volg ze met uw liefde en bedenk dat zij nog dezelfde mensen zijn, maar zonder het begrenzend kleed van het lichaam. Dien hen, maar wees er niet op gericht dat zij uw behoefte aan hen zouden moeten dienen. Ga tot hen, maar zoek niet hen tot u terug te brengen.

In verband met de techniek van sterven is het voor mij slechts mogelijk enkele suggesties te geven. Ten eerste, laat er stilte zijn. Dit is natuurlijk dikwijls wel het geval. Men moet bedenken dat de stervende mens gewoonlijk onbewust is; maar deze onbewustheid is schijnbaar en niet werkelijk. In negen van de tien gevallen is het hersenbewustzijn wel aanwezig, met een volle kennis van wat er gebeurt, maar is er een volkomen verlamming van de wil om zich uit te drukken en men is totaal niet in staat om de energie op te brengen die erop wijst dat men leeft. Als stilte en begrip in de ziekenkamer heersen, kan de scheidende ziel tot de laatste minuut zijn instrument met helderheid in bezit houden en kan hij de nodige voorbereiding maken.

HET LEVEN ACHTER HET STOFFELIJK GEBIED

De volgende ondervindingen

Onmiddellijk na de dood en speciaal als crematie heeft plaats gehad, is de mens even bewust en waakzaam voor zijn omgeving als hij dat op het stoffelijk gebied is geweest. Deze woorden laten speelruimte voor de mate van deze bewustheid en waarneming, want deze verschilt ook voor degenen die zich op het stoffelijk gebied bevinden. Mensen zijn niet allemaal even wakker of bewust van omstandigheden of onmiddellijke ervaringen. Daar echter de meeste mensen meer bewust zijn op emotioneel dan op stoffelijk gebied en hun zwaartepunt in sterke mate in hun astrale voertuig ligt, is deze staat van bewustzijn waarin zij zich bevinden hun in het geheel niet vreemd.

Als wij de gewone mens nemen, wat zijn dan zijn eerste reacties en daden?

1. Hij gaat bewust zichzelf zien. Dit houdt helderheid van waarneming in, die bij de gewone mens in stoffelijke incarnatie onbekend is.
2. De tijd (dit is de opeenvolging van gebeurtenissen zoals deze door de stoffelijke hersenen wordt geregistreerd) bestaat niet meer in de zin zoals wij deze term verstaan en, aangezien de mens zijn aandacht op zijn helderder omlijnd emotionele zelf richt, volgt hierdoor altijd een ogenblik van rechtstreeks contact met zijn ziel.

Gedurende een fractie van een ogenblik antwoordt de ziel en de aard van dat antwoord is zodanig dat de mens, nu in zijn astraallichaam, al de ondervindingen van zijn laatste incarnatie als een landkaart voor zich uitgespreid ziet. Hij registreert een gevoel van tijdloosheid.

Als degenen die hem het naast zijn en die hij diep liefheeft of haat nog in stoffelijke incarnatie zijn, zal hij ze opzoeken en hij zal - precies zoals hij op aarde deed - in hun omgeving blijven, bewust van wat zij doen, ofschoon zij zich niet van hem bewust zijn (tenzij ze zeer hoog ontwikkeld zijn).

Ik kan geen bijzonderheden geven omtrent het wederkerig geven en ontvangen of omtrent de manieren of methode waarop contact plaats vindt. Ieder mens is anders, ieder temperament is grotendeels uniek. Een mens op de innerlijke gebieden is zich niet alleen bewust van zichzelf als een individu - met zijn eigen plannen, leven en zaken - evenals hij dat op het stoffelijk gebied was, maar hij is zich op dezelfde wijze ook bewust van de staten van bewustzijn die hem omringen. Zijn ondervinding is veel rijker en voller dan hij ooit in incarnatie heeft gekend. Als u dit een ogenblik verder doordenkt, zult u beseffen dat dit noodzakelijk zo zijn moet.

Het levensreservoir

De dood is voor de mens precies wat de vrijmaking van het atoom schijnt te zijn; dit heeft de grote wetenschappelijke ontdekking van de vrijmaking van atoomenergie aangetoond.

Deze gebeurtenis in de levensondervinding van het atoom maakt een groot licht en een grote kracht vrij. Op het astrale gebied heeft het verschijnsel van de dood een enigszins gelijk effect en vertoont een nauwe overeenkomst met de verschijnselen teweeggebracht bij de vrijmaking van atoomenergie. Iedere dood in al de natuurrijken heeft enigermate dit effect; het verbrijzelt en vernietigt een substantiële vorm en dient aldus een opbouwend doel.

Iedere genezersgroep die volgens de nieuwe lijnen tracht te werken, moet (als inleidende poging) iets trachten te begrijpen van de factor van de dood, waaraan de benaming is gegeven van 'het grote herstelproces' of 'de grote teruggave'. Het betreft de kunst om met wijsheid, op de juiste manier en te rechter tijd het lichaam aan de bron van zijn vormende elementen terug te geven en de ziel te herstellen als de bron van haar oorspronkelijk wezen.

Wat hierboven gezegd is, zal dienen om enkele van de verbanden te laten zien tussen de dood en constructieve werkzaamheid en om het grote nut aan te tonen van de dood als een herstelproces. Deze grote wet van de dood is een zegenend gebeuren. De begrippen dood, vervanging en opoffering zullen in het Nieuwe Tijdperk vervangen worden door de begrippen opstanding of levendigheid, geestelijke eenheid, overdracht en dienst, zodat een nieuwe noot het menselijk leven zal binnentreden, die hoop en vreugde, kracht en vrijheid brengt.

Het geheel moet beschouwd worden als van vitaler belang dan het deel en dit niet als een droom, een visie, een theorie, een proces van wensgedachten, een hypothese of een drang, maar als een natuurlijke noodzaak en als iets onvermijdelijks. Dit sluit de dood in, maar dood als schoonheid, als vreugde, als geest in werking, als de voltooiing van al wat goed is.

Reik omhoog tot de hoogten van de ziel en als u daar gezocht en gevonden hebt dat toppunt van vrede en die hoogte van vreugde waarop uw ziel onbeweeglijk standhoudt, kijk dan in de wereld van **levende** mensen - een drievoudige wereld waarin alle mensen, hetzij in of buiten incarnatie, te vinden zijn. Ontdek daar datgene wat uw ziel kan en zal herkennen. Alleen de ziel is vrij van illusie en alleen de ziel ziet de dingen zoals ze zijn. Daarom, klim op tot de ziel.

Het lijkt passend deze verzameling van citaten te besluiten met het volgende gebed, naar verluidt de oudste aanroepende smeekbede van de wereld en afkomstig uit een oud Oosters geschrift:

*Leid ons, o Heer, van duisternis naar Licht,
Van het onwerkelijke naar het Werkelijke,
Van dood naar Onsterfelijkheid.*